

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Uredništvo in upravnništvo: Kolodvorske ulice števil. 15. — Z urednikom se more govoriti vsak dan od 11. do 12. ure. — Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati: Šeststopenjska petiti-vrsta 4 kr., pri večkratnem ponavljanju daje se popust. — Velja za Ljubljano v upravnisti: za celo leto 6 gld., za pol leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr., na mesec 50 kr., pošiljatev na dom velja mesečno 9 kr. več. Po pošti velja za celo leto 10 gld., za pol leta 5 gld., za četrt leta 2 gld. 50 kr. in za jeden mesec 85 kr.

Štev. 156.

V Ljubljani v ponedeljek, 13. julija 1885.

Tečaj II.

Ruski glasovi o Salisburyjevem programu.

Ko je bila telegrafična žica raznesla v svet nepričakovano vèst, da je Gladstone na nagloma moral odstopiti in vladno krmilo izročiti Salisburyju, polastila se je bila ruskega časopisja velika razburjenost. In ta razburjenost bila je opravičena, kajti Salisbury, dokler je stal na čelu opoziciji, nikdar ni zakrival svojega sovraštva Rusiji nasproti. Ravno prijateljstvo, kojega je Gladstone do Rusije gojil, njegovo odkritosrčno prizadevanje, ohraniti prijateljsko sporazumenje med Angleško in Rusko, bil je glaven greh, kojega je Salisbury dan na dan očital svojemu predniku. Umljivo tedaj, da je nastop Salisburyja provzročil na Ruskem mnogo hrupa. A ta hrup postajal je tim močnejše, ko je Salisbury, komaj da je zasedel premierjev stol, s posameznimi določbami pokazal, kakor bi res hotel nastopiti čisto novo pot v zunanji politiki, kakor bi res hotel pričeti z izvrševanjem sovražnih svojih namenov proti Rusiji. General Lumsden, od kojega se je prej v ruskem časopisju trdilo, da je krivo poročal o dogodkih, prigodivših se ob afganski meji, bil je najedenkrat odlikovan. Rusom malo prijetnim osebam izročila so se razna dostojanstva, tako Sargardu in Hobart-paši. Vse to delalo je neprijeten vtis v Rusiji. Vsled tega čakalo se je tem nestrpnije na Salisburyjev govor. A glej, ta govor ni bil nikakor tak, kakor bi se bilo po vsem tem, kar se je prej godilo, pričakovati. Govor novega premierja bil je tako ponižen, tako krotak, da ga je z začudenjem poslušal ves svet.

Listek.

Mladi oče, stari sin.

Rogobornik je služil pri vojaki. Oženil se je prav mlad. V določenem času dobi sina, ki je bil v osemnajst letih tudi vojak, ter služil pri taisti kompaniji kakor njegov oče. Rogobornik I. (starejši) je slabo napredoval, ni imel sreče; uzpel se je le do častnika, takrat je imel čez trideset let. Rogobornik II. (mlajši) je bil srečnejši; uže v dveh letih je postal častnik. Dasi tudi sta bila častnika Rogobornika za dobrih deset let starosti navskriž, je bil vender oče mlajši videti od sina, ki je stariš kavega obraza že na svet prišel. Sin je imel črne lase, oče pa že bolj nekam osivele. Ko bi bil oče imel sinove črne lase, sin pa očetove, bi bil oče še mlajši, sin še starejši, in vsak bi bil imel očeta za sina, sina za očeta, ali bi ju bil vsaj teško prepoznal, tako sta si bila podobna v rasti in postavi in glasu.

Očetu so dejali Rogobornik I., sinu Rogobornik II. Iz prva je stanoval sin pri stariših, a ko so bili mati umrli, sta se oče in sin razšla, ter bila vsak sam zase.

Telegrafično poročilo bilo je nekoliko pomanjkljivo, za to je umljivo, da so se sem in tja delali nekoliko napačni sklepi. Zamolčan bil je tu in tam kak stavek, kar je kalilo pravi zapopadek govora. Kedor pa je čital Salisburyjev govor v po polnem obsezu, moral je priznati, da je tako miren, tako trezen, da bi človek mislil, Gladstone sam mu ga je narekaval. Se je li čuditi, da je tudi javno mnenje v Rusiji postalo na jedenkrat vse drugo? Kaj je na imenu ležeče! Naj stoji v Londonu Gladstone ali Salisbury na vladnem krmilu, ako se zadnji drži teh načel, kakor jih je razvijal v svojem programu, potem med obema državnikoma pač ni bistvenega razločka!

A občudovanja vreden je tanki posluš, ki ga razodeva rusko časopisje v takih zadevah, občudovanja vredno je, kako zna to spreminjati svojo taktiko. Dokler se je kazal Salisbury v oni Rusiji sovražni podobi, v kateri se je prikazoval tako rad kot vodja opozicije, grozilo se mu je jednoglasno vse rusko časopisje; kakor hitro pa je pokazal se v drugi luči, opustilo je tudi rusko časopisje prejšnje postopanje in glej, njegov tako težko pričakovani govor, sprejel se je v Rusiji skoro z občeno pohvalo. Sicer je v Rusiji dobro znano, da Salisbury ni čez noč postal drugi človek, dobro se vé, da hrani v svojem srcu še vedno oni gnjev, kakor nekedaj, zoper Rusijo, nihče ne dvoji o tem, da so le okoliščine, ki ga silijo kazati kolikor toliko prijazno lice, a to Rusov nikakor ne moti, hvaliti, kar se jim zdi hvale vrednega.

Strmeti pa mora človek pred vsem, s kako pazljivostjo se je brala na Ruskem vsaka pre-

Rogoborniku II. je to dopalo, ker je bil slobodnejši. Rogobornik I., vaju družbe, se je dolgočasil; zato je rad sprejemal na stanovanje častnike, v službi potujoče. To se je godilo bolj po redkem, ker garnizija ni bila velika. Kadar je jeden odhajal, veselil se je Rogobornik drugega. Najbolj je bil pa Rogobornik I. vesel one trenutke, ko je tak vojni potnik svoj sveženj odvezoval in razne stvari iz njega jemal. Takrat je pasel svojo veliko radovednost, občudoval to in ono, ter si dal povedati, čemu je to ali to.

Nekoč pride k njemu stanovat dragonec, kateremu se je dobro poznalo, da uže zdavnaj ni več v življenje lepši polovici, a vkljub temu je imel svetlo črne lase. Nekega jutra je dragonec ravno iz svežnja jemal steklenko, kar vstopi Rogobornik I.

„I, kaj pa imate tu lepega, dragi tovariš?“ popraša je izvedljivi gospodar, „kolonjsko vodo?“ ali morda želodčno krepilo?“

Gostu ni bilo všeč tako prašanje, za to steklenko brže postavi za pregrinjalo na okno, da bi je Rogobornik ne videl.

„E, ni nič posebnega, voda je, čista voda, da si lase in glavo snažim,“ mrmra dragonec.

„Čemu je?“ praša Rogobornik.

mierjeva besedica, s kako natančnostjo polagala se je na diplomatično tehtnico in s kako bistrim pogledom in čudovito razumnostjo izvajale so se posledice. Je li Salisbury pač vedel, kaka važnost se bode pripisovala onim njegovim besedam, s katerimi je hotel namigniti, da se na emirjeve obljube ne more mnogo zanašati, se mu je pač sanjalo, kako fino bodo Rusi to njegovo priznanje zoper njega samega uporabljali? Težko da! „Ako Angleška sama priznava“, tako izvajajo ruski časopisi, „da afganski emir ni zanesljiv, ako mu Angleška sama ne zaupa, s kako pravico po tem tirja od nas, da mu zaupamo mi! S kako pravico dolži nas, da smo mi provzročili nemire ob afganski meji, da smo mi krivi onega boja ob reki Kušk, ki bi bil kmalu tako usodepoln postal za obe državi?“ Taka prašanja stavijo se sedaj Angleški in to vsled premierjeve izjave po vsej pravici. A ruska glasila, in sicer glasila, ki so v dotiki z najvišjimi krogi, gredó še dalje. Ako je emir tako nezanesljiv zaveznik, se ni li bati, da pride danes ali jutri zopet do prepira? In za to bila bi zopet Angleška odgovorna, kajti emir je njen varovanec. V interesu Angleške je tedaj, da se takemu dvojljivemu, neznosnemu stanju jedenkrat za vselej konec stori. A kako je to mogoče? No, emir se odstavi in Afganistan se — razdeli! Tako izvirajo in sklepajo ruski časopisi čisto logično na podlagi premis, katere je Salisbury izgovoril.

Sicer pa se misel o delenji Afganistana ni sedaj prvič rodila. O tem vprašanju se je uže mnogo govorilo in mnogo pisalo. Delali so se uže natanki načrti, po kojih bi se imelo deljenje vr-

„Za čiščenje las in glave!“

„O, o!“ vsklikne častnik. „Saj imate tako čisto glavo, pa tako lepe črne lase, da je čudno!“

„Kaj pa da! . . . Prav za to imam . . .“

„Pa še tako trdni so videti, lasje, da . . .“
Dragonec obrne pogovor brže na drug predmet, ker ni maral izpovedati, da si lase črni.

Dругega jutra odpotuje dragonec, zahvalivši se Rogoborniku za prijazni sprejem. Rogobornik zapira okna, pa opazi steklenko za pregrinjalom. Hotel je za gostom, a premisli se, ker je imel v polu ure nastopiti službo. Dene jo, kjer je bila, češ, ako se vrne, jo dobi, ako ne, vedel si bo drugo preskrbeti. . . .

Stari Rogobornik ogleduje steklenko, do polovice polno, kakor voda čiste tekočine, od vseh strani.

„Kaj si ljudje vsega ne izmislijo!“ menil je stari častnik Rogobornik, majaje zdaj z glavo, zdaj steklenko tresoč. . . . Neumnost! vode povsod dobim, kolikor čem; ni mi je treba seboj nositi.“

Na to jo odmaši, nese jo pod levo nosnico, zapre desno oko, upostrani glavo, pa duha.

„Sama voda, čista voda iz potoka,“ sodi dalje sivi Rogobornik. . . . „No, ta se je dal tudi

šiti, in sicer ne samo od ruskih politikov, ampak tudi od onih angleških, kojim je v Indiji odmerjen njih delokrog. Afganski Turkestan imel bi pripasti Rusiji, a pravi Afganistan združil bi se z indijskim cesarstvom, tako da bi delalo mejo gorovje Hindukuš. Vlada v Londonu se dosedaj ni mogla ogreti za take predloge. Bojijo se prvič tega, da bi indijska država nikakor ne imela toliko moči v sebi, da bi z lahka zapovedovala nad pripadlem ji delom, med tem ko bi Rusija kmalu asimilovala si Turkestan. Angleška imela bi tedaj opraviti v Indiji, kar bi nikakor ne bilo prijetno zá-njo. A drugič približala bi se Rusija na ta način tako zeló Indiji, da bi čas ne bil več daleč, ko bi stegnila roko tudi po tej deželi. Tega bojé se angleški diplomatje.

Da se bode nova angleška vlada na ta predlog še manj ozirala, nego katera prejšnja, o tem javno menenje v Rusiji tudi ne dvoji. Ako se taki predlogi stavijo, godi se to le iz tega vzroka, da se na ta način nekako označi stališče, katerega zavzema Rusija v tej zadevi in katerega ne misli zapustiti, naj stoji v Londonu na vladnem krmilu uže Gladstone ali Salisbury. Iz vsega tega pa, kar se v ruskem časopisju piše o Salisburyjevem govoru, vidi se, da se v Rusiji nikakor več ne dvoji o tem, da bode novi premier vsaj kar se tiče afganske zadeve, popolnoma držal se poti, po kateri je hodil njegov prednik in da nikakor ne bode imel poguma poskušati uresničenje onega, kar je prej tako burno zahteval od svojega prednika.

Kralj Alfonzo v Aranjuezu.

Listi objavljajo o potovanju španskega kralja Alfonza v Aranjuez, kjer je hotel obiskati na koleri obbolele, naslednje poročilo:

„V sredo zvečer je Nj. veličanstvo, predno je odšlo spat, službo opravljajočemu pobočniku zapovedalo, naj je drugo jutro zbudi ob peti uri; častnik, kateri je spolnil ukaz z vojaško natančnostjo, stopil je ob določeni uri pred kralja. Alfonzo XII. je bil uže po konci, v uniformi, vendar oblečen v zapeto veliko gorenjo suknjo. „Zapovedal sem napreči“, dejal je kralj, „popeljeva se v „Retiro“ na sprehod. „Njegov voz odpeljal se je proti „Retiru“, zeló obiskovanemu sprehajališču; a nekaj minut pozneje zaukazal je kralj kočijažu, naj obrne proti južnemu kolodvoru, in proti svojemu pobočniku obrnjen, dejal je smehljajoč: „Midva greva v Aranjuez“. Častnik se je priklonil. — Na kolodvor dospévši izročil je kralj pobočniku svojo listnico ter ga naprosil, naj kupi dva železniška vozna listka za prvi razred: nekaj trenutkov pozneje sedel je don Alfonzo v železniškem

namazati, pa še grdo . . . jaz si kaj tacega ne dam dopovedati . . . studenčnica je, nič družega. Kaj ko bi se malo pošalil z dragoncem . . . to izlijem, pa druge nalijem. Kader pride, pa si bo glavo umival, trdno prepričan, da mu pomaga. To se mu bom smejal! Ha, ha, ha! . . .“

Rogobornik gre, pa izlije tekočino iz steklenke v svojo mivnico ter jo napolni z vodo do polovice.

„Tako! zdaj pa bo!“ pravi, zamašujoč jo, . . . uže naprej se veselim! Moj prijatelj se bo umival s čisto vodo, pa mu bo toliko pomagala, kakor ta, ki sem jo izlil v mivnico. Da je res tako, lahko dokazem. Le poskusimo!“

Zaviha si rokave, seže v mivnico, nakloni glavo, pa si jame lase prati, da so ga roke bolele. Ko bi bil imel brado, bi si bil še tisto namočil, pa je bil gladko obrit, kakor njegov sin.

„Zdaj pa bo! . . . Če to pomaga, naj bom, ne vem kdo. Jutri bodo lasje in glava tako snažno očiščeni, kakor so danes, nič bolj in nič manj, voda je voda — —“

Aha, skoro bi bil pozabil. Zdaj moram pa še na trg k vadbam novakov . . . četrt ure je še prezgodaj za tja . . . bolje prezgodaj kakor prekasno . . . človek ne vé, kaj se mu nakreti na potu.“

vozu, v katerem je bil uže tretji potovalec. Ko so kralja spoznali, hotel je potovalec zapustiti voz, a kralj ga je prosil, naj ostane. „Če je kdo preveč tukaj“, dodal je kralj, „sem gotovo jaz; ostani vendar, prosim vas!“

Čez jedno uro dospel je vlak v Aranjuez in kralj pričel je obiskavati vojašnice in bolnišnice. Pred svojim odpotovanjem pisal je Alfonzo XII. dve pismi, jedno kraljici, drugo gospodu Canovasu. Pismo kraljici bilo je takó-le pisano:

„Ko dobiš to pismo, bodem jaz v Aranjuezu. Ne vznemirjaj se, ne muči se. Popoludne se zopet vrnem.“

Čitajoča te kratke vrstice, ni mogla vzdrževati solz blaga družica tako hrabrega vladarja: „Nikdar mu ne odpustim“, dejala je, „da mi ni naznanil tega; saj bi bila vendar lahko šla oba tja.“

Po kraljevem ukazu bi bil moral gospod Canovas dobiti določeno pismo še le ob 9. uri. Gospod Canovas, kateri je zdaj bolehen, brzojavil je guvernerju, vojnemu ministru in na to drugim članovom kabineta. Guverner podal se je takoj na kolodvor ter dohitel, na lokomotivu stoječ, kralja. Čez nekaj minut storili so to vojni minister in več častnikov, tako da je kralj, kateri se je sem odpeljal, kmalu imel okolo sebe sijajen generalni štab. Tedaj pa se je zvedelo o kraljevem potovanju po Madridu, množica zbrala se je okolo kraljeve palače. Kraljica, katera je v kapelici molila, morala se je pokazati na balkonu, kjer jo je narod živahno pozdravljala.

V Aranjuezu obiskal je kralj najprej vojaško bolnišnico. Omeniti je treba, da nihče ni vedel za njegov prihod. Takoj pri vhodu priklonil se je globoko pred usmiljeno sestro ter jej poljubil roko. Vsak bolnik dobil je od Alfonza XII. dobro besedo; kralj odštel je 5000 frankov za najmanjše potrebe. Potem se je podal v civilno bolnišnico. Tu je bil gijljiv prizor: 230 bolnikov na koleri, in izmed teh jih je 60 umiralo. Kralj, miren, s smehljajem na ustnih, stopil je bliže. Bolniki sami so prosili kralja, naj odstopi; a vladar ni prej zapustil bolnišnice, dokler ni ukrenil najpotrebnejših naredb ter podaril 5000 frankov. Potem prišle so na vrsto vojašnice. Kralj stisnil je roko vsakemu, častniku, kateri so se izjavili, da ne zapustijo mesta, da so marveč odločili se, da hoté z narodom deliti nevarnosti kužne bolezni. Kmalu je priraslo navdušenje do vrhunca. Nj. veličanstvo obiskal je pozneje hišo, v kateri je ležalo osem usmiljenih sester bolnih, in zvedel je, da se jim je prepovedalo jesti kaj družega, nego sam suh kruh.

„Vaš kralj“, dejal jim je, „vaš prijatelj, vaš največji občudovalec, vas prosi v imenu človeštva, da jeste za časa kužne bolezni meso!“

Zdaj si postavi kapo na glavo, opaše sabljo, koraka na trg. Tam najde uže stotnika Kratopernika. Stotniku je bilo doma tudi dolgčas; dejal si je: „Pojdi na trg, morda pride tudi stari rogobornik malo prej tjakaj, potlej pa še katero uganeva, predno se vaje začno.“

Kratopernik se prijazno nasmehne, ugledavši Rogobornika, izza vogla priševšega; a ko si približata se, začudi se stotnik, ostrmi.

„Dobro jutro! ljubi moj Rogobornik“, izpregovori bolj iznenaden in prisiljeno. „Kje so pa vaš gospod oče?“ Menil je dobri gospod Kratopernik, da ima sina pred seboj. — Očetu so res od tiste „vode“ lasje počrneli.

Rogobornik se čudi takemu prašanju, jame debelo gledati, in mesto svojemu višemu odgovoriti, molčé srpi únjega.

„Upam, vaš gospod oče so zdravi“, nadaljuje stotnik, tudi nekam strmé.

„Moj oče?“ odgovarja častnik prašaje.

„I, no . . . kdo pa? vaš oče! . . . mislim, da dosti jasno govorim . . . Ne vem, čemu se čudite, ako vas prašam po zdravju vašega očeta; morda vendar ne najdete, da bi bila razžaljiva taka beseda?“

„Gospod stotnik, vi ste prav dobrotni“, odvrne Rogobornik I. . . . „vendar pa ne morem, da bi se ne čudil.“

V tem trenutji ni nobeno oko ostalo suho. Na ulici se je klicalo, naj kralj odpotuje. V Madridu se je vznemirjenje vsak trenutek večalo; množica, katera je neprestano pozdravljala kraljevo obitelj, je sklenila, podati se na kolodvor, čakati junaškega vladarja. Ljudstvo šlo je naproti vlaku, kateri je moral obstati jedno četrt ure pred kolodvorom. Komaj je kralj stopil iz voza, pala mu je kraljica v naročje. Zemljo pretresujoči slava-klici so zazorili in prizor je bil nepopisljivo ganljiv. Njijin voz je bolj vleklo ljudstvo nego konji.

„Živel junaški kralj! Živel kralj španski! Tako se mora obnašati vladar! Živel kralj, ki ljubi svoj narod!“ To so bile besede, katere je bilo čuti pol ure na poti od kolodvora do kraljeve palače.

Na „Puerti del Sol“, kjer je pred kratkim nekaj razposajencev kričalo: „Živela ljudovlada!“ čul se je krepak klic: „Ljudovlada naj pogine!“ in narod je ponavljal: „Naj pogine! Naj pogine!“

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Pri volitvi v državni zbor iz trgovinske zbornice v Liberci, katera se je vršila, minoli petek, bil je izvoljen s 25 proti 29 glasovom državnim poslancem Adolf Schwab.

Patrijarh Angijelić prišel je dné 8. t. m. v Budimpešto, da se dogovori z ogersko vlado gledé volitev za cerkveni shod. Posebno v finančialnem oziru boče patrijarh odstraniti ovire. — O konferenci srbskih poslancev za zdaj ni govora; morda se bode vršila čez nekaj mesecev v Budimpešti.

Nekateri listi z gotovostjo zatrjujejo, da se snideta Kalnoky in Bismarek, da se bosta dogovorila o trgovinsko političnem razmerju med Nemčijo in Avstrijo. Kdaj se snideta in kje, zdaj se ni določeno.

Tuje dežele.

Iz Bruselja se poroča, da so prišli na sled anarhistični zaroti; zaprli so petnajst oseb raznih narodnostij. Pričela se je stroga preiskava, a do zdaj se kaj gotovega ni še moglo zvedeti. Domneva se, da je tu zarota bila obrnjena proti tujemu vladarju.

V francoski zbornici vrši se posvetovanje o proračunu državnih izdatkov. V jedni slednjih sej bilo je na dnevnem redu posvetovanje o državnih železnicah. Poslanec de Kergolay je trdil, da je uprava pri državnih železnicah samovoljna, poročevalec Charles Ferry jo je vendar krepko zagovarjal. Dalje sta nastopila še kot govornika Wilson in Germain, prvi za, drugi proti državnim železnicam. Slednji je zatrjeval, da državne železnice

„Ne umevam vas, gospod častnik . . . čemu pa?“
„Moj ljubi Bog! . . . čemu! . . . Moj oče so umrli . . . gospod stotnik.“

Stari Kratopernik se pregne, prestraši, prebledi, in čopate brke, od duhana noslanca potresene, žalostno legnejo čez usta, velikega strmenja na stečaj odprta.

„Umrli? . . . Vaš oče umrl?“ ponavlja Kratopernik tresočega glasu . . . Moj Bog . . . in jaz otem nič vedel nisem! . . . Kaj jim je pa bilo, da so umrli?“

„S konja so pali, vrat so si zlomili . . .“
Stotnik uzdigne glavo, pogleda v nebo, pomolí roke k višku kakor velik prerok, in skleniši jih, mu padejo spet dolu, on pa molčé glavoziblje z leve na desno in nazaj.

„O jej! o jej! o jej!“ tarna stotnik v tem glavomajanju. „O večni Gospod! o usmiljeni Bog! o sveti križ božji! . . . Umrli!“

Rogobornik I. ga gleda in gleda, in sam ne vé, kaj bi mislil o stotniku.

Med tem so se bili zbrali vojaki na vadišču ter se postavili v vrste. Narednik je stal pred njimi ter čakal, da ura udari.

„Stojte mirno!“ poveljuje narednik, ko kladivo prvokrat udari.

